Talousarvion 2027 suunnittelun tilanne osaamisen ja hyvinvointipalvelualueella

HYVINVOI 15.10.2026 § 50

Valmistelija

Hyvinvointijohtaja Sanna Honkonen

Talousarvion 2027 valmisteluissa kaupunginhallituksen asettamaa raamia ei ole vielä tavoitettu. Hyvinvointivaliokunnalta pyydetään ohjausesityksiä mahdollisista sopeuttamistoimista raamissa pysymiseksi. Yksiköiden tilivelvolliset johtava rehtori, hyvinvointipäällikkö ja varhaiskasvatuspäällikkö esittelevät kokouksessa valiokunnalle yksiköidensä talousarviosuunnitelmia ja erilaisia vaihtoehtoja talouden sopeuttamiseen. Vuodelle 2027 asetetut sopeuttamistarpeet ovat osaamisen ja hyvinvoinnin palvelualueelle määritelty siten, että perusopetuksen sopeuttamisen tarve on 250 000 € ja kansalaisopisto, kirjasto sekä varhaiskasvatus yhteensä 18 500 €. Lähtökohtana 2025 vuoden toteuma.

Varhaiskasvatuksen osalta henkilöstömenoja palkankorotusten lisäksi tulee kasvattamaan yhden perhepäivähoitajan lisätarve Sarakylälle lapsimäärän- ja vuorohoidon lisääntyessä, vakan palvelusihteerin palkkakulujen muodostuminen koko vuodelle (vuonna 2026 osan vuotta) ja sijaiskustannusten nousu, joihin sairaus- ja äitiyslomien osalta saadaan osittain valtionkorvauksia. Muut ulkoiset kulut pysynevät edellisen vuoden talousarvion tasolla. Indeksikorotus pyritään kattamaan säästämällä hankinnoissa. Varhaiskasvatuksen tämänhetkinen tasa-arvoa edistävä hanke loppuu vuoteen 2026 ja hankkeen henkilöstöresurssista osa tarvitaan myös vuonna 2027. Mahdollisiin uusiin hankkeisiin mukaan lähtöä pohditaan avautuvien hankkeiden selvittyä. Varhaiskasvatusta pyritään keskittämään loma-aikoina, jotta sijaiskulut saadaan minimiin. Naapurikunnilta ostettu varhaiskasvatus lisää kustannuksia.

Vapaa-aikapalveluissa henkilöstöresurssi vähenee kansalaisopistossa koulutussuunnittelijan tehtävän täyttämättä jätettäessä. Koulutussuunnittelijan resurssista on aikaisemmin osa ollut hankkeiden koordinointia, joten tehtävän täyttämättä jättäminen ei tuota täyttä resurssin (eikä kulujen) vähenemistä. Kansalaisopistolla on järjestetty sisäisesti koulutussuunnittelijan tehtävät ja hänelle kuulunutta hankekoordinointia on hoitaa määräaikainen hankekoordinaattori. Kurssitarjonta pyritään pitämään vuoden 2026 tasolla, mikä aiheuttaa käytännössä vain palkankorotusten aiheuttamia lisäkuluja. Kansalaisopiston opettajille on maksettu matkakorvauksia pienemmällä omavastuulla, mitä kvtes edellyttää. Tähän on mahdollisesti tulossa taloudensopeuttamisen myötä muutos syksystä 2027 alkaen. Kansalaisopistolla on vuonna 2027 Koilisopistojen digi- ja tekoälyhanke, jota Pudasjärvi hallinnoi sekä opintoseteliavustukset. Kansalaisopisto täyttää 60 vuotta vuonna 2027.

Kirjastopalveluissa henkilöstökuluissa tulee säästöä sopeuttamissuunnitelman mukaisesti niin ikää yhden tehtävän täyttämättä jätettäessä. Tehtävä on ollut täyttämättä syksystä 2026 alkaen, joten vaikutus vuoteen 2027 kohdistuun vajaan htv:n verran. Kirjaston muut kustannukset pysyvät suunnilleen vuoden 2026 tasolla. Kirjastolle on suunnitteilla hanke digiasioihin liittyen.

Museo, kulttuuripalvelut, Puikkari, Puikkarin kahvio, etsivä nuorisotyö ja yhteisöllisyyspalvelut pysyvät vuoden 2026 tasolla huomioiden palkankorotukset. Nuorisopalveluiden yhteydessä alkaa koulunuorisotyön hanke, jossa on uutena mukana myös toisen asteen opiskelijat. Näiden yhteiskustannukset kasvavat hieman hankkeen myötä, mutta toisaalta hankkeessa on myös avustuksen osuus.

Liikuntapalveluiden henkilöstökulut kasvavat vuoden 2026 talousarvioon nähden noin kolmanneksen, sillä vuoden 2026 henkilöstökustannukset tulevat ylittymään. Vapaa-aikapalveluilla kansalaisopiston hankkeiden lisäksi ovat hankkeet etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö, lomatoiminta 2026-2027, SOINTU -hyvinvointia ja osallisuutta musiikin kautta 2026-2027 ja kausivalaistusta Kurenalle. Lisäksi kirjastolla on suunnitteilla aloittaa hanke vuonna 2027.

Koulutuspalveluiden talouden sopeuttamisen toimenpiteet kohdistavat kaupunginhallituksen antaman raamin mukaan vuodelle 2027 perusopetukselle 250 000 €. Sopeuttamistarve vuodelle 2028 on myös 250 000 € ja vuodelle 2029 vielä 120 000 €. Talousarvion laadinnan yhteydessä sopeuttamistarvetta on tarkasteltu erityisesti vähenevien oppilasmäärien aiheuttamien toimenpiteiden myötä.

Esi- ja perusopetuksen kustannuksiin tulee vaikuttamaan ratkaisu taajaman alueen opetuksen järjestämisestä. Määräaikaisten opettajien ja ohjaajien resurssin tarvetta on tarkasteltu kriittisesti ja talousarviosuunnittelussa on huomioitu henkilöstöresurssin väheneminen ryhmäkokoja kasvattamalla ja tuntikehystä pienentämällä. Ohjelmistoista, opiskelutarvikkeista ja henkilökunnan ravintoedusta on myös suunniteltu vähennyksiä. Ei lakisääteisistä kunnan palveluista mm. koululaisten välipala maksaa noin 130 000 € lukuvuodessa. Hyvinvointivaliokunta keskusteli edellisessä kokouksessaan koulukuljetusoppilaiden välipalan tarjoamisesta. Keskustelua on syytä jatkaa talousarviokeskustelun yhteydessä. Kotikuntakorvausmenot kasvavat arvion mukaan vuoteen 2026 nähden ja vastaavasti kotikuntakorvaukset (tulot) muilta kunnilta kasvavat. Työterveyshuollonpalveluiden ennakoidaan kasvavan tämän vuoden toteuman perusteella.
Perusopetuksen projekteissa ovat vuonna 2027 hankkeet tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet 2024-2027, Harrastamisen Pudasjärven malli, Liikkuva koulu -MOVE, koulujen kerhotoiminnan tukeminen ja luonnostaan harrastava opiskelija.

Lukion toimintakulut kasvanevat noin palkankorotusten ja indeksikorotuksen verran. Lukion talousarviota on suunniteltu vastaamaan vuoden 2026 toimintaa.

Yritysvaikutusten arviointi: Talousarvio ylläpitää nykyisiä osaamisen ja hyvinvoinnin palveluja. Välittömät vaikutukset paikalliseen yritystoimintaan ovat vähäisiä. Välillisesti laadukkaat kasvatus-, koulutus- ja vapaa-ajan palvelut tukevat kunnan elinvoimaa, työvoiman saatavuutta ja yritysten toimintaedellytyksiä.

Esittelijän esitys

Hyvinvointivaliokunta käy keskustelua osaamisen ja hyvinvoinnin palvelualueen talousarvion tilanteesta ja evästää viranhaltioita talousarvioraamin saavuttamiseksi sekä antaa ohjausesityksiä mahdollisista toteutettavista sopeuttamisvaihtoehdoista.

Valiokunta merkitsi tiedoksi osaamisen ja hyvinvoinnin palvelualueen talousarvion 2027 valmistelutilannetta koskevan katsauksen. Asiasta käytiin vilkasta keskustelua, jonka yhteydessä tarkasteltiin erilaisia sopeuttamisvaihtoehtoja. Keskustelussa nostettiin esille myös mahdollisuus tarkastella etäopetuksen järjestämistä yhtenä päivänä viikossa, minkä arvioitiin tuovan säästöjä kuljetuskustannuksiin sekä tukevan oppilaiden jaksamista.

Valiokunta antoi viranhaltijoille ohjausta jatkovalmistelua varten. Lisäksi valiokunta kiitti viranhaltijoita asian selkeästä ja huolellisesti valmistellusta esittelystä.

Ohjausesitys

Hyvinvointivaliokunta antoi viranhaltijoille seuraavat ohjausesitykset jatkovalmistelua varten:

- Selvitetään välipalahävikin määrä ja arvioidaan sen perusteella välipalan tarjoamisen tarkoituksenmukaisuus. Lisäksi tarkastellaan välipalan kohdentamista pitkän koulumatkan kuljetusoppilaille taloudelliset kokonaisvaikutukset huomioiden.
- Määräaikaiset virkamääräykset laaditaan jatkossa ensisijaisesti 9,5 kuukauden mittaisina.
- Luontaiseturuokailu poistetaan automaattisena etuna. Etu rajataan jatkossa yhteen valvontavastuussa olevaan henkilöön ryhmää kohden sekä henkilökohtaisiin avustajiin.
- Perusopetuksen tuntijako otetaan kokonaistarkasteluun osana jatkovalmistelua.
- Opettajien ja koulunkäynninohjaajien määrää tarkastellaan kriittisesti.
- Opiskelutarvikkeiden ja oppikirjojen hankinnoissa keskitytään välttämättömiin hankintoihin.
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistä ja kustannuksia tarkastellaan.

Varhaiskasvatuksen ja vapaa-aikapalveluiden osalta valiokunta katsoi viranhaltijoiden esittämien sopeuttamistoimenpiteiden olevan pääosin toteuttamiskelpoisia. Varhaiskasvatuksen osalta valiokunta antoi ohjausesityksenä valmistella vuoden 2027 talousarvio siten, että se on realistinen ja sisältää selkeät tavoitteet.

Jakelu

HYVINVOI 17.11.2026
205/00.01.02/2026

Valmistelija

Hyvinvointijohtaja Sanna Honkonen

Talousarvion 2027 osalta Osaamisen ja hyvinvoinnin palvelualueen euromääräisten lukujen esitys alkaa olla valmiina ja kaupunginhallitus päättänee esityksestä kaupunginvaltuustolle 24.11.2026 kokouksessaan. Tämän hetken valmisteluiden perusteella asetettuun ulkoisen toimintakatteen raamiin ollaan pääsemässä.

Talouden sopeuttamisohjelman tiukan raamin tarpeesta huolimatta Osaamisen ja hyvinvoinnin palvelualue järjestää tulevanakin vuonna 2027 runsaasti merkittäviä asukkaiden hyvinvointia tukevia palveluita.

Koulutuspalveluiden tavoitteena on edelleenkin järjestää laadukasta esi- ja perusopetusta sekä lukiokoulutusta kestävä talous huomioiden. Oppimisen tuen resurssien riittävyyttä pidetään tärkeänä ja ryhmäkoot halutaan pitää maltillisina. Lukiokoulutukseen pyritään lisämäään yrittäjyys- ja kansainvälisyyskasvatusta.

Varhaiskasvatus tarjoaa samoin laadukasta ja kestävän talouden mukaista palvelua. Varhaiskasvatuksessa seurataan toimintaa Laadunarviointi Valssi -ohjelman avulla.

Vapaa-aikapalvelut pyritään pitämään vähintään vuoden 2026 tasolla. Kansalaisopiston kurssitarjonta vastaa määrällisesti ja monipuolisuuden osalta kuvuvaa vuotta, vaikkakin henkilöresurssi on vähentynyt. Kirjaston toimintaa kehitetään vastaamaan asiakkaiden tarpeita mm. uutta teknologiaa käyttäen hankeen ja uuden rekrytoinnin kautta. Kulttuuritarjontaa pyritään pitämään monipuolisena. Museo on avoinna kesäaikana ja siellä toteutetaan pieniä kunnostustöitä hankkeiden avulla. Nuorisopalveluissa kehitetään koulunuorisotyötä myös toiselle asteelle hankkeen avulla. Puikkarin aukioloaikoja pyritään lisäämään ja liikuntapalveluita kehitetään. Vaikuttamistoimielimet toimivat ja yhteisöllisiä toiminta-avustuksia jaetaan kuten ennenkin.

Osaamisen ja hyvinvoinnin palvelualueen järjestämät palvelut muodostavat keskeisen perustan kuntalaisten hyvinvoinnille ja osallisuudelle. Varhaiskasvatuksen, koulutuksen, liikunnan, kulttuurin, nuorisotyön, kirjaston ja kansalaisopiston palveluilla edistetään terveellisiä elintapoja, oppimista, yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia. Ennaltaehkäisevien palveluiden avulla vahvistetaan kuntalaisten hyvinvointia, vähennetään korjaavien palveluiden tarvetta sekä tuetaan koko kunnan elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta.

Yritysvaikutusten arviointi: Talousarvio ylläpitää nykyisiä osaamisen ja hyvinvoinnin palveluja. Välittömät vaikutukset paikalliseen yritystoimintaan ovat vähäisiä. Välillisesti laadukkaat kasvatus-, koulutus- ja vapaa-ajan palvelut tukevat kunnan elinvoimaa, työvoiman saatavuutta ja yritysten toimintaedellytyksiä.

Esittelijän esitys Hyvinvointivaliokunta keskustelee Osaamisen ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnallisista tavotteista ja antaa tarvittaessa tarkentavia ohjausesityksiä.

Ohjausesitys

Jakelu